

Popülist edebiyat unutulmaya mahkumdur!

"POPÜLİSTLİĞİN CEHALETE, YAPAY DUYARLIĞA, BİLGİSİZ DÜŞÜNCEYE, ZEVKSİZLİĞE HİZMET ETTİĞİNİN, HAKIKİ ESTETİĞİ BİR DAHA İYİLEŞEMEYECİK DERECEDE HASTA ETTİĞİNİN FARKINDAYIM"

BÂKİ AYHAN T.

80 sonrası Türkiye şiiri başta olmak üzere şiir geleneğimize araştırmaları, yıllıkları, makaleleri, eleştiri ve denemeleriyle önemli katkılar sunan Bâki Ayhan T., kendi şiir yolculuğunun Hayat ve Hayal Müzesi'nde okurlarını ağırlıyor. Şairle **Yapay Kredi Yayınları**'ndan çıkan toplu şiirlerini konuştuk.

» İlk kitabınız *Hileli Anılar Terazisi*'nin üzerinden on dört yıl geçmiş. *Hayat ve Hayal Müzesi*'ne baktığımızda dört kitabınız yanı sıra, daha önce **kitap** olarak yayımlanmayıp ilk kez burada gördüğümüz *Bilet Geçmez Gemisi* kısmındaki şiirler özellikle dil bakımından öncekilerden farklı bir yerde duruyor. Şiirlerinizdeki lirizm yerini ironiye ve sert bir eleştiriye bırakmış. Ne dersiniz?

Biraz öyle oldu... Haklısın... Aslında bilinçli bir yönelişin ya da doğrudan bir tavır varlığından söz edemem. Doğal dille yazıldı o şiirler. Son yıllarda "dağınıklık" beni tanımlayabilecek en iyi sözcük. Hayatın düzensizliği, arayışsızlığı, aylıklığı şiire de yansımış olabilir. Bir şiir, bir başka şiir, daha başka bir tane derken öyle bir gidişat oldu. Hayatın doğal akışı içinden gelen sert ve ironik bir dil çıktı ortaya. Tek tek yazarken o kadar fark etmiyorsunuz da bütün olarak okuyunca farkana varıyorsunuz. Ben hep lirik bir şiirin peşinde oldum, lirizm ve imge benim vazgeçilmezlerimdi, hâlâ da öyledir ama lirikte bile belli bir sertlik ve gerilim söz konusuydu ilk **kitaplarımda**. *Bilet Geçmez Gemisi*'ndeki ironi ve sertliğin dil içi kaynaklarını arayın çabası beyhude olacaktır. Bu şiirler "şimdi ve burada" olanın kayıdır. Fütürizm, sürrealizm ve varoluşçuluk üçü birden yönlendirdi bazı şiirleri. Kimi zaman da alaycımcı biçim, eleştirinin dili oldu. Baksanıza ortak gazeteci-romancılar, şarkıcı-şairlerden geçilmiyor! Herkesin her şey olabildiği bir dönemde şair olmanın haffısendiği metinler olarak da okunabilir *Bilet Geçmez Gemisi*'ndeki şiirler.

» *Hileli Anılar Terazisi* 2000'lerin ilk **kitaplarından** biri olarak çıktı. 90'larda da dergilerde görüldünüz. Kendi şiirinizi biçim, içerik, teknik vs. üzerinden konuşursak, hangi döneme koyarsınız?

Kuşak olarak, 2000'lerin içindeyim. 90'larda da dergilerde gördüm ama o görünüşleri hazırlık safhası olarak değerlendiriyorum. Galiba şiire erken yaşlarda, el yordamıyla ve klasikler üzerinden hazırlandım. Şiire başladığım yıllarda (ilkokul 3) 70 Kuşağı vardı ve doğal olarak ben onlardan habersizdim, ilkokul öğretmenimin verdiği Belirli Gün ve Haftalar kitabındaki şiirleri okuyordum. Liseye geçtiğimde 80 Kuşağı kervan düzüyordu, ben onlardan da haber-

sizdim. Üniversiteye geldiğimde 80 Kuşağı ciddi yol almıştı ama ben hâlâ ağırlıklı olarak simbolistleri, biraz da sürrealistleri okuyordum. Bir şairle ilgili ilk yazım, Ümit Yaşar Oğuzcan'ın ölümü üzerine, lise sonda iken kaleme alıp Yeni Adana gazetesinde yayımladığım saygı yazısıydı. Demek istediğim, güncel hiçbir zaman benim beslenme kaynağım olmadı, 80'lerde birkaç kuşak öncesinin şairlerini (Ümit Yaşar Oğuzcan, Attilâ İlhan, Edip Cansever, Cahit Sıtkı Tarancı, Dıranas, Turgut Uyar vs.) okuyordum. Böyle bakınca galiba ben belli bir kuşağın içinde sivirmektense kendi kuşağımı kendisi saranlardım. Tekbaşınalık şairin karakteridir derim.

» Şiirlerinize baktığımızda **yayımlanan her kitapla** birlikte içedönüklükten dış dünyaya kayan bir yolculuk var sanki. Nasıl bir süreçtir bu?

Kitabı topluca okuyan bir arkadaşım da buna benzer bir şey söyledi, demek böyle bir görünümlü var. Galiba insan ilk yazdıklarında otobiyografiye bağlı hatta bağımlı oluyor. Ben şairin hayatının şiire dahil olduğuna inanırdım, bundan vazgeçmeyi de hiç istemem ama galiba *Bilet Geçmez Gemisi* daha dışadönük bir **kitap** oldu. *Hileli Anılar Terazisi*'nde kendi dünyamın izdüşümleri daha fazlaydı. Hayata, çocukluğa, aşka, eve, sözcüklere, nesnelere hep kendi odamdan bakıyordum. Hayatımın, bilhassa belirsiz kalan yanlarıyla çok özel bir hayat olduğuna düşünüyordum. Biyolojik bir zorunluluk olmanın ötesinde hayat, hayatım bana bir mucize gibi geliyordu. Hâlâ da biraz öyle gelmekle birlikte son zamanlarda daha çok flâneurlük edince dışa da daha çok bakmaya başladığımı fark ettim.

» Şairin dışa bakması, onu içten uzaklaştırır mı?

Hayır. Kendinize özgü bir bakış tarzı geliştirebilmişseniz baktığınız her şey yabancılaşmaya uğramadan, sizin süzgecinizden geçerek girer şiire. İç ile dış arasında belirsiz kalan yerler şiirin söz leştiği, fıskırdığı yerlerdir. Romanda sözcükler yazara yabancılaşıp roman kahramanına ait bir şeye dönüşebiliyor, şiirde bu olmuyor. Her ne kadar *Bilet Geçmez Gemisi*'ndeki şiirlerde zaman zaman bir anlatı tadı duyumsanıyorsa da göndermelerin gönderenden büsbütün bağımsızlaşmadığını unutmayalım.

HAYAT VE HAYAL MÜZESİ

BAKİ AYHAN T.

Popülistliğin zararı bize dokunuyor

» **Günümüz edebiyatına ağır denebilecek eleştirileriniz oluyor. Nedir sizi rahatsız eden?**

Benim eleştirilerim, popülistliği **sanatçılık**, popülistli de estetik bir değer zannedenlere, hazır şablonları masaya yayıp kalem oynatanlardır. Çocuk *Sevilleri*'ni, *Madame Bovary*'ni, *Genç Werther'in Acıları*'ni, *Suç ve Ceza*'yı geçtim, daha *Çalkışu*'nu, *Doğuzuncu Hariciye Koşuşu*'nu, *Yabanı*, *Yıllık Atı*'ni, *Semaveri* okumamış, bakıyorsanız elinde 400-500 sayfalık *Zar Adam*, *Ateş Oyunları*, *Olasılıksız*, *Şannara'nın Kılıcı* vs. (Gereksiz polemige meydan vermemek için bizden örnek söylemiyorum ama şu ilk basması yüz elli bin filan etiketli çoksatarlar var ya, tamamını dahil edebilirsiniz bu listeyel!) Popülist yaklaş-

ma hayatın hiçbir alanında tahammülüm yok. Çünkü popülistliğin cehalete, yapay duyarlılığa, bilgisiz düşünceye, zevksizliğe hizmet ettiğinin, hakiki estetiği bir daha iyileşemeyecek derecede hasta ettiğinin, bunun da zararının hallerinden memnun vasatların kendilerinden çok bize dokunduğunun farkındayım. Bu tip **kitaplarla** zehirlenenler doğru dürüst **kitaplara** terfi edemiyorlar hayat boyu. Nerede bir zamanların popülistleri, popülistleri? Nerede Aka Gündüz, Mahmut Yesari, Muazzez Tahsin Berkant, Oğuz Özdeş? Nerede romanları peynir ekmeği gibi satan Duygu Asena? Bugünün popülistlerinin sonu da onlardan farklı olmayacak. Hatta daha da çabuk unutulacaklar çünkü zaman eskisinden hızlı ilerliyor.

YAPAY KREDİ YAYINLARI